

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază
Nimeri singuratici la 5 cr. se vând la „Institutul Tipografic“.

Caeterum censeo...

delendam.

„Așa Fraților! Închipuiți-vă încă odată, cumcă **această mie de ani** a tirăniei ungurești e numai o zi în viața cea dureroasă a națiunii noastre; închipuiți-vă, că **dimineața** ne-au băgat în jug, toată ziua ne-au minat și **acum**, când veni seara, ca să repausăm, numai pentru aceea ne iau jugul de pe cerbice, ca să ne omoare.“

Bărnuțiu, în marele discurs, rostit la 3/15 Maiu 1848, în catedrala din Blaj.

Oprirea conferenței naționale, considerând mai ales modul revoltător de cinic, în care s'a făcut, nu este decât executarea unui punct din programul sărbătorilor millenare. S'au făcut legi, și în numele nostru, dar' fără de noi; s'au votat, tot de *nobis sine nobis*, sume enorme din budgetul, la care contribuim din roadele sudoarei noastre; ni-s'a impus sărbătura în bisericile noastre, fără a *voii* noi să sărbătorim; pe capii bisericilor noastre 'i-au constrins, ca să ne poruncească, de silă ca de bunăvoie, a cânta cântări sfinte, în genunchi și cu glas dulce, deși în inima noastră, ei — millenarii opresori — n'au sădit decât nemulțumire, indignare și n'au provocat decât ocară și blăstămuri, și astfel ne-au dejosit pe cei mai înalți ai nostri, și au sguduit în popor încrederea față de aceia, cari mai multe titluri de încredere ar trebui să aibă.

Nu li-a fost destul.

Ne-au silit copiii, ca să poarte la pieptul lor fraged și inocent, tricolorul, care pentru noi înseamnă batjocură, suferință, desconsiderare și apăsare millenară; ne-au spart ferestrele caselor, pentru-că n'am vrut, — căci n'am putut să vrem — să iluminăm spre apoteozarea șovinismului împăgănit și jidovit; ba au vârsat și sânge românesc, au stins și vieți românești, lăsând orfani plângând și veduve fără scut, și totuși nu li-a fost destul.

Au căutat se de acum o expresiune și mai oficioasă, și mai competentă, sentimentelor lor patriotice, dispozițiilor lor sufletești față de dreptate, libertate și naționalitate, și — au oprit *conferența națională*.

Ba nu! Ei n'au oprit conferența... Ei n'au oprit-o, căci aceasta ar fi o măsură excepțională, și ei „au combătut în totdeauna hotărât ori-ce măsură excepțională“ („P. L.“). Dacă s'întrunesc catolicii partidului poporal, cari vor răsturnarea celor mai noue legi; și s'întrunesc independenții republicani, cari vor răsturnarea tronului; și s'întrunesc socialisții, cari vor răsturnarea întregii ordine sociale, de ce să nu se poată întruni și aceia, cari vor menținerea naționalității lor, a naționalității române, și cari vreau asigurarea drepturilor lor ca cetățeni români ai acestei patrii? A-i opri, numai pe ei, ar fi într'adevăr „măsură excepțională“, pe care, *ei* au „combătut-o hotărât întotdeauna“.

Nu! Ei n'au oprit ținerea conferenței, ei au oprit *vieța* poporului românesc, ei au oprit continuarea vieții naționale a acestui popor, care hotărât este să trăiască, să se desvitalizeze și să crească, ca *Român* și *numai ca Român*.

Într'adevăr, ce este oprirea conferenței convocate pe 15 Maiu? Este ea oprirea simplă a unei întruniri? Aceasta ar fi un act de nedreptate, de cele cu cari stătem deja obicinuți, și n'am avut decât să trecem mai departe așteptând, ca motivele oprii să se delatue, și să ținem întrunirea. Dar' nu e așa.

Dacă s'ar fi intenționat numai oprirea acestei adunări, pentru acum,

s'ar fi făcut provocare la terminul conferenței, care, deși incidental, se putea explica și de demonstrațiune. Dar' între motivele oprii, — căci s'au încercat a o și motiva! — împregiurarea aceasta nu e amintită; sunt însă aduse *alte*, cari dacă ar pute se conțina și numai o umbră de legalitate, atunci prin oprirea conferenței s'a intenționat a ni-se da *sentența de moarte*.

Actul dela primărie zice apriat, că în Ungaria nime nu are voie a *conferi* despre chestiuni naționale nemaghiare, nime n'are voie să se organizeze pe basă națională cu eschiderea celor, cari nu aparțin naționalității lui.

În acest act se resumă esența marelui aparat de adevărată rabulistică, pe care 'l-au înscenat oficioasele perciunate ale guvernului; maghiar. Cetind cu atențiune argumentările perfide, cu cari debitează „Bud. Correspondenz“ și „Pester Lloyd“, trebuie să te convingi că ele, — usând de propriile lor cuvinte — sunt într'adevăr „bine iscodite“ și „rafinat născocite“, dar' iscodite și născocite; în ele într'adevăr „se face formală paradă cu corectitatea și legalitatea“, dar' numai paradă; ele se provoacă neconținut la lege, pentru-ca într'adevăr „legea se fie făcută întru câva complice pentru a da o lovitură perfidă legii“ și principiului de naționalitate, care trebuie să fie mai presus de ori-ce lege omenească, fiind el însuși efluxul firesc al legilor naturale.

Ce ironie a legii, ce cinism criminal și perfid, să te provoci la legea despre „*egala îndreptățire a naționalităților*“ când faci cea mai evidentă călcare de lege, oprind unei naționalități ținerea întrunirii, în care e să discute asupra intereselor *sale* și să se organizeze pentru a-și apăra și cultiva aceste interese, pe cari statul, cu vedită desconsiderare a aceleiași legi, le neglija, ori chiar le atacă!

Și această ironizare amară a legii o fac însăși organele guvernului, o fac chiar atunci, când se sărbătoze milleniul naționalității dela putere, și o fac cu argumente așa de rabulistice, și de perfide, încât, atent fiind la cetirea lor, neconținut trebuie să observi printre șire ominosul: „*caeterum censeo valachicam plebem esse delendam*“.

Drepturile noastre șterse, activitatea partidului nostru ignorată oficios, căci n'au avut „cunoștință oficioasă“ despre el, basa existenței noastre discutată și denegată și pentru viitor, tocmai acum în toilul sărbătorilor millenare. Într'adevăr profetic glas, a fost acela, care înainte cu 48 de ani a spus-o în auzul poporului românesc, în fața altarului sfânt al lui Dumnezeu, zicând:

„Așa, Fraților! Închipuiți-vă încă odată, cumcă *această mie de ani* a tirăniei ungurești este numai o zi în viața cea dureroasă a națiunii noastre; închipuiți-vă, că *dimineața* ne-au băgat în jug, toată ziua ne-au minat, și acum, când veni seara, ca să repausăm, numai pentru aceea ne iau jugul de pe cerbice, ca să ne omoare“.

Dacă dela 48 încoace ne-am deșteptat puțin, dacă dela 1869 încoace ne-am organizat, dacă dela 1881 încoace avem un program al nostru, dacă în ultimul deceniu am făcut câte ceva, — o, acestea toate sunt numai ca și cliptă de repaus, sunt numai ca și momentul, când înspre apus de soare plugarul își oprește boii să răsuflă de două-trei-ori, pentru-ca el să privească tabloul asfințitului de soare. Ne-au înjugat, ne-au minat toată ziua (o mie de ani) și când veni seara, ca să repausăm, ne-au luat jugul de pe gât, și am făcut în acest moment al zilei de o mie de ani: acțiuni, Replici, Memorande, proteste, conferențe, meetinguri, — dar' numai pentru aceea ne-au luat jugul, ca acum, în seara zilei, pe întunec, la umbra legilor, să ne omoare naționalicește.

Sentența ni-au făcut-o. E vorba să o execute. Întrebarea e acum: *Ce facem*

noi? *Ce se facem noi*, în fața acestui atentat?

Credem, că acest atentat infam al guvernului va avea chiar efectul contrar celui pe care îl așteaptă el. Credem tare și așteptăm, firm convinși, că dacă altceva n'a putut strînge rîndurile noastre, și a închea pe toți Românii cinstiți și vrednici de a se mai numi Români într'un zid puternic de apărare, apoi această procedură, nespus de cutozantă și nespus de criminală a guvernului maghiar, va face, ca toate micile deosebiri se dispară dintre noi și să ne concentreze instinctiv pentru a lua poziție unitară și impunătoare pentru apărarea noastră.

„*Ce judecați, fraților*, — întreabă Bărnuțiu în memorabilul său discurs — au, dacă presimțesc rîndunele apropierea verii și a iernii și animalele furtuna cea grea, dacă unii oameni își spun mai înainte chiar oara morții: *o gînte* întreagă se nu presimță pericolul, ce 'i-se amenință, un popor întreg se stee nemîșcat ca piatra... și se tacă, ca un surd și mut, când 'i-se trage campana de moarte?“

„Asta ar fi un lucru în contra naturii“, răspunde marele Român, și tot așa lucru ar fi și acela, dacă noi, nici acum nu ne-am pute ridica peste orizonturile strîmte și neguroase, ce s'au desvoltat în giurul câte unui grup, și nu ne-am ști lăpăda de aceea ticăloasă politică de vignete, pe cari se scrie „moderatism“, „ultraism“, „oportunism“ ori chiar „bro-tism“, și care la întrevinerea atâtor intrigi dușmănoase a reușit binișor să ne împartă în „tribuniști“, „gazetiști“, „dreptațiști“, „unireaști“, „telegraști“, „mironiști“, „mocsoniști“, „raștiști“, „bro-tiști“ și cine știe câți „*ishti*“ vor mai fi.

Căci „care națiune de pe pământ nu s'ar ridica, dela mic la mare, când își vede numărate zilele vieții?“ întreabă tot marele Bărnuțiu. Înainte cu 48 de ani, Românii, deși cu ranele jugului de iobăgie la gât, au răspuns cu toții: Nici una! Oare acum, după un progres de o jumătate de secol, s'ei ajuns noi acolo, ca la aceeași întrebare să dăm alt răspuns, decât cel dat de strămoșii nostri iobagi? Oare aceasta jumătate de veac s'ei trecut peste noi, fără a ne fi lăsat învățături, și luptele purtate până în proximele zile, să nu ne fi dat destulă dovadă, că nici cel mai mare „moderat“ nu e destul de moderat pentru guvernul maghiar? Când vedem, că și Metropolitul Miron Roman este, în cel mai infam mod atacat și timbrat de trădător al patriei, oare s'ei nu ne fie tuturor destulă dovadă, că a sosit timpul să înceteze separatismul de corpul națiunii, și ca un trup și un suflet, se procedăm cu toții, dela vladică până la opincă, și să ne postăm ca o falangă întărită în fața cetei de șoviniști împăgăniți și jidoviți, cari ar vrea să ne steargă de pe fața pământului sau să ne înghiță?

Asta nu se poate, asta ar fi contra naturii, cum zice Bărnuțiu. Din contra credem, că de acum înainte, toți Românii s'ei vor deștepta din iluziile ce 'și-le vor fi făcut de acest guvern maghiar și toți vor depune nepăsarea păcătoasă, și vor alerga acolo, unde glasul poporului li chiamă și să se ridice ca să aperse unica noastră comoară: *vieța noastră națională*.

Alfel — după-cum bine zice Bărnuțiu — „posteritatea română se va mira de nesimțirea noastră și ne va blăstăma în morminte, căci am ascultat cu nepăsare sentența de moarte a ginții noastre, căci n'am recurs chiar a ginții noastre, căci n'am recurs chiar a celei din urmă mijloc pentru apărarea numelui de Român, căci nu ne-am ridicat toți pentru unul și unul pentru toți, ca să depărtăm dela strănepoți această infamie nemernică“.

Sperăm, că atacul acesta impertinent va sgudui pe toți Românii, căci de existența noastră națională e vorba, și pînă de adevărul, accentuat chiar de contrarii nostri, că „în *vieța popoarelor* numai aplicarea deplină a tuturor puterilor asigură succesul definitiv“, vor

contribui, cu toții, cu toate forțele, de cari dispun, ca să mântuim *vieța*.

Căci tuturor, fără excepțiune, ne sună cuvintele calde, ale marelui Bărnuțiu, care din iobăgie a chemat un întreg popor la libertate prin marele meeting, a cărui universare o sărbătorim acuzi, când zice:

„O! de v'ar face cuvîntul meu, ca așa să simțiți cei 1000 de ani ai umilirii Românilor, cum simte șerbul o zi de domnesc, în care a lucrat de dimineața până seara, flămînd, ars de sete și bătut. O! de v'ar înflora de această leșinare lungă a națiunii noastre, ca-și când ar fi căzut numai ieri la rîlul Căpușului domnul nostru Gelu! Atunci, eu sper, că la lumina istoriei și a libertății va *perși și năluca*... *acea năluca*, ce ne amenință cu moarte națională după o leșinare îndelungată“.

De aceea, eu zic, și să zicem fiecare în sufletul nostru, cu mîna la piept: „*caeterum censeo discordiam esse delendam*!“ — căci atunci perși va și năluca, ce ne amenință cu moarte.

Au ajuns de batjocură. „*Magyarország*“ de alaltăseară și sosit ieri după amiază, aduce în fruntea foi un articol de o coloană și jumătate, cu litere mai mari ca de obicei și avînd senzaționalul titlu: „*Monitorul nostru în fața Belgradului*!“, și apoi imediat, cu litere mici dar' grase, următoarea telegramă din Belgrad a oficioasei „*Országgyűlési Hírszolg.*“:

„Monitorul de răzbel austro-ungar „*Maros*“, de sub comanda căpitanului Vielgut, a sosit la gurile Savei și a ancorat față cu Belgradul“.

După depeșă apoi urmează un articol strașnic de ridicol în amenințarea sa nepunctuoasă; băieții din clasa a III-a gimnazială ar fi crezut că Ungaria millenară a declarat răzbel „*stătuțelului*“ îndrăzneț de peste Dunăre. Controlînd inferbințea colosală a foaiei lui Bartha cu foaia de seara a lui „P. Lloyd“, am isbucnit cu toții în hohote de ris și mai „colosale“. Căci eacă peste ce am dat: „P. Lloyd“ nuse ocupă de loc cu „*Monitorul*“ Belgrad elöttr, ci publică simplu cu literele cele mai mici sus amintita depeșă și încă una din Belgrad, 11 Maiu:

„Monitorul de pe Dunăre, „*Maros*“, a sosit ieri în călătoria sa de instrucțiune, înaintea Semlinului și 'și-a continuat drumul mai departe azi dimineață“.

Nici biuroul de corespondență maghiar n'a crezut de cuvînt a trimite acl senzaționala depeșă despre „*Monitor*“.

Circumstanțele acestea ne erau negreșit dovadă, că „*Magyarország*“, unde afară de Bartha toți redactorii și colaboratorii sînt Jidani, a vrut simplu să facă gescheft, îmbătînd pe patrioți măcar pe câteva ore cu apa rece a ridicu'oasei îngămfării.

Ziarele sosite azi-dimineață, nici ele nu se ocupă absolut de loc cu „*Monitorul Maros*“. Și totuși trebuie să fie ceva adevăr! Da este; și noi credem, că adevărul este cel următor:

Văzîndu-se batjocorit de guvernul sârbesc și hărțuit de *paylăs*-ii sei din opoziție, Bánffy s'o fi adresat încă odată către Goluchovski, să-l scoată din nămol, să ceară satisfacție lui Novaković pentru pămîile căpătate. Goluchovski o fi scris ambasadorului nostru din Belgrad, baronul Schiessl, să „*facă ceva*“, pentru a scăpa de sîrmanul cerșitor pămîuit. Schiessl s'o fi dus la Novaković cu rugarea: ca „*să facem ceva*“, căci nebunul e în stare să arunce tăciune pe acoperiș de paie, chiar în toilul verii millenare. Și Novaković: E, cum atunci? Ear' Schiessl: „Hai să trimitem pe „*Maros*“, ca monitor, măcar pe două ciasuri, aci la gurile Savei; Ungurii vor lua treaba în serios și noi aci vom ride, împreună cu toată lumea nemillenară“.

— Deși e cam șoadă, va fi zis Novaković, fie, bun, facem! Ai dreptate, dle, ti vom face și mai mult de oara lumii.

Estă deci istoria „*Monitorului*“ nostru în fața Belgradului“.

Lărgirea dreptului electoral.

Din broșura lui „*Iustus*“.

După-ce, în câteva șire de introducere expune principiul despre egale datorițe — egale drepturi, mai ales privitor la biruri și darea de sânge, autorul îndată la început se pronunță astfel:

„Față cu aceste argumentări auzim adese-ori spunîndu-se, că votul universal, sau cel puțin lărgirea actualului drept electoral, ar fi justă și ecuitabilă, — dar' că apoi diferitele naționalități ar pune în pericol cultura maghiară, și că straturile de jos ale poporului, asupra cărora deasemenea s'ar extinde acest drept, în urma neculturii lor, ar face încă acum cu neputință acest progres. În sfîrșit — așa se rezonază — dreptul electoral se poate da numai aceluia, care contribuie în măsură corîspunzătoare la sarcinile publice, scurt, „*celuia-ce plătește bir*“. Că aceste obiecțiuni de mult s'au totcit, dacă peste tot vre-odată au putut fi luate în seamă, aceasta voim să o arătăm în următoarele rînduri“.

Provocîndu-se la zisele fostului secretar de stat, Tibád Antal, despre „*confusa noastră lege electorală* ca nici una din statele constituționale ale Europei“, *Iustus* spune:

„Sistemul urbarial a încetat aproape de jumătate de veac în Ungaria, și totuși unul din factorii importanți, hotărîtori la stabilirea îndreptățirii de a alege, este încă tot o *1/4* a sesiune urbarială. Nu este oare aceasta ridicol?“

„Actualul cens este afară din cale de mare; el este total lipsit de unitatea în formă și egalitatea drepturilor. Dreptul electoral (actual) este tocmai *bine potrivit* de a *scornă* contraste între diferitele neamuri și a *spori* (în ele) simțimentul că sînt despoiate de drepturi“.

„Părerea noastră însă este, că acele 20 modalități (ale legii electorale actuale, produse de autor mai sus. R. „*Trib.*“), toate sînt menite numai, pentru-ca exclusiv numai straturile cu avere și inteligență care depinde de ele să intre în listele de alegători; să asigureze domnia claselor avute, adică minorității bine cernute din populație, în prezent ca și pe veci, asupra celor săraci.“

„Cu cât este mai simplă legea despre îndatorirea de a apăra statul!“

Autorul aduce date statistice comparative cu alte țeri, face aprețieri asupra lor; combate aserțiunile adversarilor lărgirii dreptului electoral; arată decadența parlamentarismului și în special a celui din Ungaria; vestește enormitățile și scandalurile ce isvoresc din această decadență; și continuă pe pagina 10:

„Rostul națiunii maghiare, cultura maghiară, este primejduită — așa se strigă din toate părțile, dacă cineva desvîrșește sacrilegiu de a scruta nedreptățile de care sufer straturile inferioare ale populațiunii și reclamă lărgirea dreptului electoral“.

Privind drept lucrurile, asigurarea rostului național, în fond nu este altceva decât frasă deșeeartă. D'apoi constituția veche a staturilor — întreagă nobilimea fiind maghiară — asigură și mai bine „rostul națională; și cu toate acestea cei mai buni patrioți combatu'to și dărmat'o la 48.“

„Să nu ne înspăimîntăm de frase goale ci să examinăm cu rivnă chestiunea pusă pe tapet.“

„Adevărat să fie oare, că egala îndreptățire a naționalităților ar atrage primejdia pe capul nostru? Eacă ce promisesem în lunile de miere ale vieții noastre constituționale: Voim să desvîltăm și să asigurăm *vieța* noastră constituțională pe basa egalei îndreptățiri. Voim, ca, pentru a se bucura cineva pe deplin de drepturile cetățenești, să nu se facă deosebire între cetățeni nici după religie, nici după naționalitate; voim ca pretenșiunile naționale ale concetățenilor nostri de altă naționalitate să fie asigurate și prin lege în toate privințele, întru căt aceasta se poate realiza fără dărăbuirea politică a țerii și fără jertfirea independenței legale a acesteia“.

„Aceste promisiuni mărețe, solemne, le cetim în adresa dela 6 Iulie a dietei ungare din 1861. Astăzi, după 35 ani, partidul adresei de atunci și moștenitorul de drept, partidul

deakist, adică partidul liberal, a ajuns la deplina domnie, care s'a validat cu vîrf și îndesat independența, precum și voința liberă prin nenumărate legi. Numai de acele foarte frumoase cuvinte a uitat; astfel că din promisiunea solemnă n'a rămas, durere, decât pomană scrisă pe hârtie.

„Drepturile cetățenești nici azi încă nu sînt împărțite la cetățeni cu măsură egală. Mai ales dreptul electoral și astăzi încă e legat de așa mare cens ca acum 48 ani, cu toate că în acest răstimp populația țării s'a schimbat foarte mult și progresul a ajuns la o treaptă înaltă, s'a înmulțit și numărul ei și a progresat în cultură.”

„Aproape toate legile noastre au fost transformate după cerințele timpului, numai legea electorală a rămas așa cum era atunci, în vechea ei alcătuire. Și oare adevărat e, că ne-am putut întotdeauna cu dreptate și cum se cuvine față cu naționalitățile? Un scriitor istoric meritat conservativ Maghiar neaș spune următoarele. De aceea îi cităm totemul cuvințele lui, fiindcă este de origine din Ardeal,

unde trăiesc diferite naționalități una lângă alta și luptă pentru drepturile lor. Jakab Elek, în cartea sa: *Szabadság harczunk története*, scrie în capitolul: *Társadalomunk felszöregése a más nemzetiségek iránt nyában*, pe pag. 67 următoarele:

„Deoarece Valahul, ca atare, nu a putut ajunge, mai ales în comitate (vrea să, zică poate în orașele comitatelor? Observ. trad.) la mai mare avuție și a se ridica la o treaptă socială mai înaltă din cauza caracterului aristocratic al instituțiilor: societatea maghiară i-a socotit-o aceasta drept păcat, privindu-l cu dispreț, în contact cu el ea era rece și îngâmfată. Îl ținea în depărtare dela dînsa; modul, cum îl tracta îl înspăimînta, era brutal, față cu ele (naționalitățile) erau permise astfel de expresiuni, cari trebuiau să le jignească până în adîncul inimii. Expresiuni: *hunczút német a tolvaj oldh, gámbecz örmény* se auziau adeseori și în straturile culte ale societății maghiare. Ear' zicala: *kása nem étel, tót nem ember*” a fost furădăcinată aproape ca dogmă

Și că aceasta nu este adevărat despre valah, a arătat progresul lor enorm dela 1848 încoace; încât privește pe Armeanul și Ovruel, azi mîne va încăpe pe mînile lor totemi aristocrația noastră; ear' Slovaci este un popor strigincios și econom, și cei mai buni ai lui au fost tovarăși credincioși de luptă în luptele noastre pentru independență. Într'adevăr, Maghiarul este preocupat în mod nepriceput față cu naționalitățile, în mândria sa națională închipuită, îngâmfată, fără margini. De aceea știe el cucerii și asimila peste măsură de anevoe, de aceea n'a fost în stare să contopească într'un popor unit, timp de mai multe veacuri pe locuitorii diferitelor limbi ai patriei sale.”

„Dacă vom menține actualele stări ne schimbăm, atunci cu greu ne va succeda a ajunge acel lucru, cu care ne-am făcut de ris, adică a ademeni la noi naționalitățile. Oare kisdékov-urile, școlile elementare maghiare vor duce ele la scop, dacă lăsam să existe și mai departe prejudițiile de mai sus? Și în urma urmelor, n'ar fi oare cu puțință a

răspândi cu succes elementele științei și ale moralei în ori-care limbă ar fi?”

Autorul se ocupă apoi cu examinarea dărilor, directe și indirecte, și face concluziuni din ele în folosul lărgirii dreptului electoral; pe urmă serie:

„Resumînd toate acestea, ajungem la convingerea, că alegerea întemeiată pe cens, adică pe un privilegiu, poate da drept roade numai demoralizarea celor privilegiați. Față cu naționalitățile n'am procedat astfel precum ar fi reclamat-o simțul de dreptate și înțelepciune.

„Nici în lățirea cultivei n'am fost până acum așa de harnici și rîvnitori, precum am fost în aducerea la îndeplinire a datorinței despre obligamentul militar universal.

„Cea mai mare parte a dărilor, partea covîrșitoare, o plătesc cei-ce nu-s aleghetori.

„Revisuirea legii electorale este de neapărată trebuință, căci dreptul electoral al nostru nu este ecuitabil, procedura noastră la alegeri e rea...”

„La noi se cîntă mereu, până 'ți-se face urt, că națiunea maghiară este insulă în marea națiunilor europene; că este avisată la propria ei putere, cănd trebuie să-și apere independența și libertatea contra dușmanilor din afară și lăuntrici.

„Există oare față cu aceste primejdii turn de apărare mai puternic, decât a pune capăt certelor interne prin egala îndreptățire a fiecărui cetățean? Atunci de sigur poporul, contopit frățeste într'un mînunchiu, își va apăra puternic vatra sa liberă față cu ori-ce invasiune...”

„Avînd toate acestea în vedere, cu greu se poate presupune, că la noi stările de azi s'ar pute menține mai departe, luînd în seamă și aceea, că contactul între popoare devine din zi în zi mai viu, și cu câtă iuteală ne însușim ori-ce inovațiune, invențiune...”

MILLENIADE.

Tămbălăul millenar la Făgăraș.

Primul act al orgiei millenare la Făgăraș s'a petrecut în mod demn de nația „cavalerească” și de însemnătatea istorică a dublului și tristului fapt: invazia hordelor lui Árpád la 896 (?) în frumoasele Țesuri ale Pannoniei și în încântătoarele văi ale Daciei. Toate specialitățile caracteristice ale slăvitei națiuni jidano-maghiare au eșit foarte bine la iveală: terorism, gendarmi, fanfaronade, beții strasnice, speculă și cea mai eclatantă dovadă a cultivei maghiare (!?) de o mie (?) de ani: spargerea ferestrelor.

Eată decursul imponentelor festivități, așa batjocorite millenare.

Sedintă millenară.

Încă cu săptămîni înainte argații stăpînirii, cuprinși de o groaznică frică a fiascului umblau în ruptul capului să capaciteze pe „patriotul” a lua parte la tămbălău. Toate eforturile însă le-au rămas zadarnice, nici o însufățire, nici o bucurie, ci totul forțat, de silă și de „muzaj”.

Nici că se putea altfel.

În ziua de 7 Maiu, zi a „milleului” (cum l'a botezat nația) din Făgăraș au apărut des-de-dimineață pe străde mai multe patrulare de gendarmi, acești sinistrii stilpi ai ideii, ca primii prevestitori ai sîrbărilor „culturale (!)-specifice-maghiare-naționale, căci nu se poate închipui un lucru patriotic fără de gendarmi.

A fost și lipsă de ei. Își cunosc doar oamenii firea!

Pe câteva case se vedeau în locuri scunde câte un sărăcăcios steguleț, compus, cum a zis Bánffy „din trei petece de trei diferite culori”.

Pe stradă nici o mișcare, fiecare om serios își vedea de afaceri, habar neavînd de „tămbălău”. Singur dl I. T. percurgea strădele în „schwarz” și înțîlindră, ridicînd astfel aspectul sîrbătoresc al orașului.

După el, o figură scurtă, groasă, trece a lene prin piață spre casa comitatului — îmbrăcat — *horribile dictu*, în frac. Din fața-i întunecată strălucea bucurie, căci de, a ajuns „mare domn”. După marele matador se furizau tristețe și posomorite figuri millenare: notarii, de naștere Români, veniți bieții la poruncă, conduși de amărîtul Lelutz Péter, cărcimar occasional.

Urmas apoi câțiva paiați, îmbrăcați pe speșele sîrmanului și amărîtul popor din comitat, ear' după ei se străcurau greoiu marțiale figuri ale vechilor stăpîni ai Palestinei și a stăpînitor de acum a Panamei, modern încăfășnați și cu periciuni frisați după cea mai nouă modă dela Kolomea. Pe ici-colea mai apărea sporadică câte un Unguraș și circumspecții de Saxoni, în tăpălăgie lor naționale. Și de oare-ce nu poate fi — cum se zice — iad fără popi, s'au aflat și doi păcătoși și rățociți preoți, cari uitîndu-și de D-zeu, de popor și de ei, nu li-a fost rușine a asista spre risul și batjocura tuturor, la sedința milleniului. Crede oare popa Cațaveiu (din Lisa), că multe sale procese vor merge mai bine după aceea la judecătoria civilă și criminală?

Ear' popa David Pop din Scoreiu, spe-rează, că de aci înainte va căpăta rachiul dela Jidovul de giaba ori mai ieftin?

Adevărați popi millenari!

În sedința popa reformat Bala a tămbălăit până la îngrețoșare nația întemeietoare,

doar' căt n'a zis, că Árpád și Ungurii au făcut cerul și pămîntul.

Sîrmanul, nici el nu credea ce zicea, și cu atât mai puțin ceilalți.

N'au lipsit nici tonurile discordante. „Popa hai săsească”, astutul Fleischer, — un desguștător maghiaron și satelit al lui Bauszern, — li-a dat cu urzica pe la nas infumuraților șovinisti, spunîndu-le, că în Ungaria numai dela venirea lor poate fi vorba de cultură, ei au adus-o, ei au susținut-o și lăjit-o la Maghiari, deci Ungurii lor au să le mulțumească existența de o mie de ani, „dar” totuși ele sînt bune patrioate, ele place pe Vunguri.”

După el Álbáni Miklós, „m. kir. ménés-uradalmi tanító”, le cetește, foarte rău și fără de înțeles românește, că Românii încă au contribuit la susținerea Ungariei alături cu Ungurii, cu sînge și avere, dîndu-le eroi ca Huniade și regi ca Matias-cel-drept și alții. Sîrmană Teara-Oltului, pe ce mîni ai ajuns să te reprezente!

Și cu tot rîul, șovinisti judeo-maghiari strămbau din nas. Și cu drept, căci atunci ce le mai rămîne lor? Ce haz și ce înțeles are „milleuni”? Are totuși milleniul un singur înțeles: e sîrbătorirea abuzului, nedreptății, forței, a bruschetei și minciunii!

Românii cinstiți, adevărații reprezentanți ai locuitorilor băștinași ai Țerii-Oltului, au strălucit cu absența. Veneticii... iubilau.

Banchetul millenar.

Adevărat banchet patriotic millenar. Unii beau și mănăncă — dar' nu plătesc, alții plătesc, — dar' nu capătă nici de beut, nici de mîncat! Și din păcate strămoșești, și aci, ca în toate la noi, tot bieții Români sînt cei nedreptățiți, și aci ei au rămas — flămînzii, căutînd care încatrău să-și potolească patriotica foame! Cât de grandios a fost banchetul dovedește caraghioasa întemplantă, că mulți banchetisti au căpătat numai sălată și apoi înghețată, ba și câte un păhar de — apă stătută. Nobilii descendenți ai lui Árpád și Moșili, — mai speculanți, — după-ce au fugit ceialalți, — s'au pus pe chef, — pe banii celor alungați cu foamea. În zori de zi se vedea o ceată sub conducerea eroului Moricz — dus de Goliat și David (doi adevărați urmași ai lui Moșili), cu musica în frunte, abia încăpînd pe ulițele Făgărașului. Patrie ești mîntuită, Árpád zăci liniști — căci Făgărașul e cucerit!

Conduct millenar, sau spargerea ferestrelor.

Se putea sîrbăre millenară, fără ca nobili descendenți ai lui Atila și Árpád, să nu dea dovadă de toate ilustrele lor calități?

Înserase, o ceată din toate straturile societății percurg strădele înoroite ale Făgărașului.

Ajung în piață, care era toată iluminată și se așează în fața casei Drului I. Șenchea, ale cărei ferestri erau întinsecate. Un parvenit, patriot nou, director la așa numita școală de contabilitate, ține o fantastă și bombastică vorbire la adresa publicului gură-cască, dar' fără nici un efect.

„Îngenunghiați”, zice el, „nu, mîr rog, căci e noroiu”, răspunde o gură-cască.

„Magharul se trăească”, strigă unii cu emfază, „dar” și Neamțul se trăească în această „țisli Hungerland”, îi reflectează un Neamț cu voe. Comedia era să se gate, cînd s'aude din gură în gură: ferestrele Drului

Șenchea trebuiesc sparte! Nu e om cult cine nu o face aceasta! onorul millenar o cere aceasta! strigă un cult patriot. Convoiul se mișcă și petrele zboară cu vehemență în ferestrele Drului Șenchea. Nevinovatele sticle cad praf pe trotuar și în casă. Dl Dr. Șenchea dimpreună cu doamna erau totemi la cină. La primul bolovan ajuns în casă, dna Șenchea esclamă cu sînge rece. „Trăească milleniul!”

Mama doamnei Șenchea era mai conșternată și amăgită de barbarimul millenar. După-ce furia hunică s'a potolit, fiind astfel onoarea națională răsbunată, Dr. Șenchea avisează poliția despre incident. În zelul patriotic au și prins, pro forma, mai mulți tămbălăiști, unii beți deja, pentru-ca iute să le dea earăși drumul. Toți au spus, că ei au hotărît să spargă ferestrele, cari nu vor fi iluminate la milleniul. Peste noapte casa Drului Șenchea a fost păzită de gendarmi, poliști și străji de noapte.

Catone.

Din Zarand.

— 12 Maiu n. 1896.

Multe și bune povețe ne-au dat ziarele noastre naționale cum avem să ne purtăm de milleniul. În aceste povețe ziarele române s'au inspirat din sentimentul adînc al poporului, vocea națiunii a glăsuț prin rostul lor.

Mai ales în fața silitelor circulare millenare s'a scris mult și frumos.

Credem, că poporul român peste tot, se va fi purtat cu demnitate.

Cu durere însă trebuie se constatăm și unele casuri sporadice de slăbiciune. Dorim ca un *memento* al opiniei publice să le impede pe viitor.

În 10 Maiu c. la serviciul dela biserica gr.-or. din Brad au luat parte și câțiva domni dela administrație, sigur mai mult ca un fel de comisie de inspecțiune. La eșirea lor un Român îi petrece ca „epitrop” până afară, arătîndu-se deosebit — complexant...

După serviciul divin directorul prov. al gimnasiului din Brad, G. Părău, vrea se rivalizeze cu „epitropul” în d'ale — curtoasiei. Nici mai mult nici mai puțin se pune și ținea calea profesorilor, căți erau la biserică și le zice, că trebuie să se ducă și la biserica reformată, așa cere bunacuvîntă, — ei încă fură la noi. Și fără a aștepta discuție și pleacă, și mai mulți profesori și „Români mari” după el.

I-a ajuns adică Nemesis, care luase chipul și făptura înfricoșată a preotului reformat din Brad, Konya Dénes.

Cînd „directorul”, în reverenzi, brîu roșu, cu argații după el, a intrat în biserică, numitul preot era la culmea inspirațiunii în vorbirea sa millenară și — cine știe — poate la vederea Românilor se aventă la următoarea imprecăuțiune: „... ear' voi, cari mai dubitați în existența millenară a statului național maghiar, duceți-vă, cărați-vă de aici (din țeară) (menjetej, takaradjok el innen)!!!

Dl director însă și cu pomeniții în Domnul nu numai au înghițit-o liniștiți, ci — comod au așteptat până la fine, cînd apoi au eșit cu tot alaiul, în mijlocul stindardelor ungurești și a fanfarelor, identificîndu-se cu ceata turbulentă a millenariștilor.

În ultimii doi ani Nemții maghiaroni din Brad, invitat la petrecerile și convenirile lor până și pe cel din urmă Jidan, pe Români însă îi desconsideră față, nici un profesor dela gimnasiu nu invită, singur numai pe directorul, care, deși făcut repetit atent, s'a dus în atâtea rînduri în societatea lor, reținîndu-se de multe-ori de a participa la întruniri și petreceri românești, arangiate în folosul gimnasiului de fostii elevi ai sei.

Stimatul cetitor își face singur judecata. Eu îmi rezerv numai a aduce aminte dlui director, că educația națională e punctul polar al educațiunii în genere.

Trăim epoca deșteptării naționale și sentimentul profund al iubirii de neam, care generațiune de generațiune se manifestă tot mai declarat, pretinde îngrijire, cultivare.

E mult semnificativ, că băieții abia începători de școală, cîntă cu foc doinele martirilor nostri. E caracteristic între altele incidentul dela 9 Maiu c. din Brad. Câțiva băieți de 6—8 ani din propriul indemn au batjocorit și rupt cocardele maghiare dela fetețele române, cari silite de învîțătoarea lor dela școala maghiară, le-au purtat la parada millenară. „Patriotul” Konya Dénes a și făcut arătare la primărie și pretură contra „trădătorilor pui de Valachi”. Bărbatul de școală trebuie să-și tragă seama cu atari aparițiuni și să se ferească a jigni sentimente, pe cari totemi e dator să le cultive.

În contrast cu isprăvile pomeniților „inteligenti”, țeranii români din Zarand cu suțele au subscris proteste contra sedinței festive millenare la congregația comitatului și, cități cu zecile, mai în fiecare zi se duc din mari depărtări la pretură în Brad, protestînd și verbal contra abuzurilor administrației.

După cei din București, au fost duși la interogator Brădenii (2 Maiu c.), apoi la 11 Maiu cei din Herțegani și Sîliște. Din Herțegani, subscrisi la 50, au fost aluși numai 6, eară din Sîliște, subscrisi la 40, numai 11. Toți au marturisit, că ei au făcut protestele, le-au subscris cu mîna proprie, și cari n'au știut serie, au ținut de peană.

Solgăbirul Bradului însă a abusat cu deservire de astă-dată. Le-a zis oamenilor, că ei s'au pus de pîră cu legea milleniului, cu statul și cu Împăratul. Firește i-au răspuns, că nu, ei n'au nimic cu Împăratul și legea.

„Dară atunci ce vreți, să împedeceți milleniul? Cum ați pute voi să împedeceți pe mine să nu țin, dacă vreau, ziua numelui meu?”

„Pe punga și răspunderea lui facă cine ce vrea, n'avem nimic, numai să nu se facă părazi fără folos nou, cu aruncuri și dări de pe noi!”

Și pe acest răspuns „conștiințiosul” solgăbiru a încheiat procese verbale, că țeranii n'au nimic contra hotărîrii congregației de a ține sedință festivă, care ar fi tot una cu milleniul, cu legea, cu statul, cu Împăratul.

Se poate închipui excocherie mai mare, mai detestabil abuz de oficiu?

Membrii români ai congregației au sfîntă datorință a se prezenta cu toții la sedința ordinară proximą și a trage la greea răspundere pe vicispan pentru aceste ne mai pomenite ilegalități.

G. Mar...

Arderea steagului maghiar în Abrud.

Nu în Zagreb pe piața Ielacici printre Croați, și nu în Belgrad, la statna lui Mihail printre Sîrbi, ci de astă-dată în piața Abrudului — în acea piață, unde în 1848 trimișii lui Kossuth, Hatvani și Dragoș, amenințau cu glonț pe prefecții români și cu furci — magistratul opidan și-a ars de astă-dată steagul maghiar, și nu între împregiurări abnormale, ci totemi în momentul, cînd în mijlocul tămbălăului millenar un băețandru declamînd, preamărea națiunea maghiară ca „unica ce în veci n'a adus omagiu (nem hodolt) altei națiuni”.

Nu vor pute urmări de astă-dată puțernicii zilei pe nimenea; pentru-că nu mîna omenească, ci providența divină — în înalta-i înțelepciune a voit, ca steagul maghiar arborat în turnul bisericii reformate ungurești, din bun senin să fie cuprins de flacăra focului și să ardă până la rudă. Nu Români, nici Slovaci sau Sîrbi, ci de astă-dată înfrății jidano-maghiarii strigau în gura mare „jos cu steagul!” (Le vele!)

Oare n'a fost acesta un avertisment baronului Bánffy, prim-ministru unguresc și suprem curat al bisericii reformate, că e aci timpul de a pune capăt asupririi naționalităților, și un alt avertisment contelui Bethlen Gábor, președintele „kultur-egylet”-ului unguresc și vicecurat al bisericii reformate, că maghiarizarea plănuită de reuniunea ce o conduce și de biserica căreia îi aparține, e condamnată de însuși tatal ceresc?!

Pe cît de nemulțumiți sînt jidano-maghiarii nostri cu decursul sîrbărilor millenare, cu atât de voioși, ba chiar faloși sîntem noi Românii de ținuta observată de oamenii nostri în tot decursul acestei gălgăii millenare.

Nici o notă discordantă nu s'a auzit și nu s'a ivit între Români din Munții-Apuseni. Nu s'a aflat un singur suflet nici în Abrud, nici în comunele din vecinătate, cari să fi contribuit batăr cît e negru sub unghie la „îndulcirea Ungurilor” cu ocaziunea acestor sîrbări; pentru-că deși iluminarea casei unui comerciant român la început a produs între noi un legitim resens, totuși prin modul iluminării, nu numai că n'a „îndulcit”, ci a chiar omorît pe millenari, și așa prin aceea și-au cores încătră pasul greșit.

La conductul cu torțe, în fruntea căruia mergea Țiganul Cozac Avram cu sabia scoasă și Jidanul Kelf Ignátz, purtând steagul unguresc, la sedința festivă a reprezentațiunii opidane, la banchetul festiv ținut în hotelul *Detunata*, afară de rățecitul învîțător A. Cioran, nici un suflet de român n'a participat. La petrecerea poporală arangiată în „praterul” comunal, nici un Român cinstit n'a luat parte, — putem dar' afirma cu sufletul liniștit, că Românii din munți și-au făcut datorința și nu s'a aflat unul între noi, care urmînd sfatul dlui Slavici ar fi contribuit la „îndulcirea millenarilor”. Deamă de laudă este ținuta administratorului protopesc greco-oriental din loc, care nu s'a lăsat a fi intimidat de cei-ce pretindeau tragerea clopotelor dela bisericile gr.-or. din Abrud și Abrud-Sat.

Vorbirile ținute de oratorii millenari, nu merită a fi amintite; de o parte, pentru-că

toate au fost ținute ungurește, pe cari Românii nu le-au înțeles, ear' de alta, pentru-că în toate trei n'a fost vorba de alta decât de „regele unguresc și Dumnezeu unguresc“.

Justus.

Tot steagul maghiar! „Erdélyi Hiradó“ primește din Borșa (com. Clujului) grozava știre, că pe când populațiunea și tinerimea școlară maghiară de acolo s'era cu însușirea milenii, individul „Szintyon Vasilika“ s'a aruncat în mijlocul publicului și smulgând steagul maghiar din mâna învârtătorului, l-a sifritat.

Gendarmii au deținut imediat pe „aten-tator“.

Material bun pentru o nouă interpelare „patriotică“.

CRONICĂ

Sibiu, 13 Maiu n. 1896.

Din cauza sfințel s'erbători de mâne, numărul proximal al foilor noastre va apăre numai Vineri seara.

Înmormântarea marelui Trapsia. Actul înmormântării marelui Trapsia s'a s'ervit cu mare pompă, Vineri, în 8 l. c., în Caransebeș. În biserica greco-orientală s'a început ceremonialul la 3 ore d. a., unde au pontificat 5 preoți, în frunte cu Preacuvioșia Sa arehimandritul Filaret Musta, care a rostit și vorbirea funebrelă. În această vorbire a fost remarcată îndeosebi romantizarea defunctului, care în toate pozițiile sale onorifice a ținut se accentueze că este Român, ridicând astfel numele de Român la un nivel demn. Onorurile militare le-au s'ervit două bata-lioane de ostași în frunte cu musica militară din Timișoara. S'au dat o mulțime de salve, ear' musica a intonat la reîntoarcere cunos-cuta melodie „Adio dela Carpați“. Astfel s'au astrucat rămășițele pământești ale marelui strateg român, ear' noi Românii, cărora spre onoare ne-a fost viața și activitatea lui, s'e rostom din depărtare un:

„In veci amintirea lui!“

Invitare. Membrii comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului s'unt invitați prin aceasta la sedința comitetului, ce se va țină Vineri în 15 Maiu a. c., la orele 6 seara, în loca-lul „Asociațiunii transilvane“.

Serbanul tricolor maghiar. Roșu-alb-verde! Lumea întreagă își bate joc de această pitorească și nevinovată constela-țiune de culori! În timpul din urmă atâtea stea-guri de acest tricolor s'au ars, afumat, și batjocorit, încât un nou cas nici nu mai apare sensațional. Poate însă că totuși vom face nișcă senzație, dacă vom remarcă, ceea-ce-foile maghiare deocamdată se născă a tainul, că acum înșii Ungurii încep a-și batejoc de acest biet tricolor. Cu pri-legiul scandalului de Duminecă, întemplat în Budapesta, a fost adevărat și prefidut în s'ervite flămura tricolor maghiară a însuși partidului independent 48-ist (fracția Ugron). Si acest „fapt murdar“, această „tălcioșie extraordinară“ etc. etc. a fost s'ervit de chiar gendarmii o blăd'urii maghiare-mil-lenare.

Eată deci miseria și mișelia voastră proprie. Cunoaște-neți și învețați-vă a v'cinsti voi înși-vă înainte de ce pretindeți ca noi s'e cinstim pe voi și batjocoritul vostru tricolor! Nu, un astfel de tricolor cinsti nu v' face!

Studentii antisemiți persecutați. Afacerea de onoare a studenților universitari din Viena, respective disculificarea Ovrelor de cătră studenții antisemiți, a avut, afară de pedepsele dictate de senatul universitar, încă și alte urmări. Afiam, că în zilele aceste s'au immanuat conducătorilor a 20 societăți și burșenafurii antisemite rescriptul de disol-vare, ear' localele acestor societăți au fost înucate. În rescriptul, inspirat din părți mai înalte, s'a remarcat, că întreaga categorie a studenților a fost adănc atinsă în onoare sa prin declarația disculificatoare a antie-miților; liniștea și ordinea dela universitate s'a conturbat cu desvîrșire prin acea de-clarație; precum și că cercul activității pro-v'zută în statute s'ar fi călcat. — Modul cum s'unt persecutați studenții antisemiți nu se vede a fi cel mai bun pentru de a restabili liniștea la universitate. Ordinele de disol-vare vor face la tot cazul sânge r'eu în cor-pul tinerimii ariace, un clasic bine în tot r'ul înăv' va fi, că acest corp se va înche-ga și mai tare și va procede și mai categoric și perseverant față de parasiții Europei.

Tinerimea slavă în contra mil-lenului. În mod imposant s'a manifestat tinerimea universitară slavă din Praga în meetingul de protestare ținut Duminecă în 10 l. c. Conform telegramelor oficiale s'au în-trunit peste 500 de înși, ascultători dela toate facultățile, Croați, Sloveni și Cehi și au dis-cutat cu mult înverșunare afacerea milenului unguresc, luând strășnice rezoluțiuni de pro-tes-tare împotriva aceluia. Între altele au decis a agita în toate foile ce le stau des-chise, în contra Maghiarilor, cari s'unt opre-sorii confracților slavi din Ungaria. — Această atitudine a studenților slavi face onoare ne-mului lor și mărește furia iubilaților epilep-tici din Judapesta.

Fără confesiune! Inregistrăm ur-mătoarea ecreșcență a civilizațiunii înaintate maghiare, comunicată de foile maghiare fără

mult comentariu: Locuitorii reformați ai co-munei Gyulavár au iscalit o ar'etare cătră autoritățile politice, în care s'e lapădă pentru totdeauna de confesiunea lor și declară, că vor s'e rămână fără nici o altă confesiune și biserica. Noi asemenea nu mai comentăm acest fapt millenar!

Nou advocat român în Timișoara. Primim următorul avis: P. t. domnule! Am onoare a v' aduce la cunoștință, că „mi-am deschis cancelaria advocațională în Ti-mișoara-cetate, strada Zăpolya nr. 41. Timișoara, 11 Maiu n. 1896. Cu stimă Dr. Aurel Cosma, advocat.

Știre redacțională. „Dreptatea“ co-munica următoarele: „Începând cu nrul de ieri (Marți) responsabilitatea redacțională a foilor noastre a primit-o asupra sa dl D. Vo-niga, colaboratorul nostru de până acum, fiindcă dl A. Trif este bolnav de mai multe zile. Schimbarea este pur personală și nu poate ave absolut nici o influență asupra di-recțiunii politice a foilor, care și în viitor va rămâne tot aceeași, care a fost până acum.

Medici români la congresul din Londra. Afiam din foile din Teard, că la congresul internațional de dermatologie, ce se va țină în August a. c. la Londra, vor lua parte mai mulți medici români, ear' între vice-presidenții congresului s'unt socotiți și doctorii Kalinderu și Petrini-Galați.

Reflexiuni. Primim următoarele: Beius, la 11 Maiu 1896. Cu referință la erupțiunile bombasice din numărul 93 al prețuței „Tri-bune“ aruncate în v'nt cu mult alai de un corespondent din tufa din Beius, reflectez ur-mătoarele: Nu-i adevărat, că în loc de „pu-blicare“ aș fi rostit în biserica „învitate“ înlocuită pentru mic și mare la rugăciunile millenare; apoi, că aș fi zis: „că n'am ave cauze de a ne plânge, ci pentru mulțime bună-țăi, ce le gustăm zilnic dela frații noștri unguri, îndeosebi noi beiușenii, avem dăto-rița morală a sări din piele de bucurie la aceea înălțătoare festivitate“ — este o min-ciună și mai colosală. Puținele cuvinte în-dreptate cătră credinșii mei pentru orien-tarea lor, a fost postulatul îngrîșirii mele, ca păstor sufletesc, care precum până acum mai bine de un p'atrec de secol, a știut s'e-și conducă turma sa, așa nici de aici încolo, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu va ave lipsă de statul corespondenșii din tufa! Cu cordi-ală salutare: Augustin Antal, protopop.

Cununia săsească. Telegrama lui „Kronstädter Zeitung“ confirmă știrea despre osp'etul săseac în Budapesta și petrecerea națională-săsească, arangiată pe baci în căsăda ungurească. Încât privește însă vestea des-pre s'ervșirea actului de cununie în biserica, ea este categoric desmintită. Rămâne deci nedesl'uit numai rostul ce l-a avut această comedie săsească de carnaval în Budapesta!

Falsificatori de bani. Din Abrud se serie foilor maghiare, că poliția de acolo ar fi descoperit o bandă de falsificatori de bani. Banda aceasta, în care se află și femei foarte multe, făurește bani de câte 20 de fileri ungurești și nemțești. Poliția l'a dat pe mâna tribunalului, care a pornit o strictă cercetare.

Un cățel millenar. Ieri s'a v'z'ut pe stradele Sibiuului un cățel, care purta fal-nic pe coadă o petea tricoloră... Vivat millenul unguresc!

Soldăți lotri. Foile din Budapesta comunică senzațională știre, că mai mulți sol-dăți de artilerie de acolo au ținut alaltăieri noaptea calea unui trecător, cerându-i bani sau vieață. Neavând acesta bani cu sine, a fost ținut r'eu de cătră soldați, ear' poliția l'a găsit r'eu și l'a dimineața aproape mort. S'a făcut apel imediat la comanda mili-tară, care s'e sc'ie, că acesta nu este singurul caz de asemenea curând în Budapesta. — Hoții din tufa nu pot fi decât Ovrei în

Vie hăjszt? Din statistica despre marisările de nune din 1895 reese, că în anii au format în anul trecut 61.82 pro-cente din suma celor-că și-au maghiarizat numele. În urma maghiarisării și-au căști-gat nume nou: 5 Blau, 4 Deutsch, 3 Fried-mann, 8 Goldstein, 4 Gross, 53 Kohn, 29 Klein, 2 Krauss, 10 Löwy, 3 Neumann, 8 Pollák, 4 Rosenberg, 2 Rosenbaum, 2 Rosen-thal, 5 Rosenfeld, 2 Silberstein, 1 Stern, 1 Stein, 12 Schlesinger, 3 Spitz, 1 Schönberg, 14 Schwartz, 1 Steiner, 3 Spitzer, 3 Suiger, 2 Teitelbaum, 20 Weiss și 3 Weinberger. — Frumoasă colecțiune de Maghiari „mil-lenari“.

S'e s'erbăm cu toții 3/15 Maiu!

Acum, când prin nelegiuia oprire a conferenței naționale, stăpânirea maghiară culează în infamia sa a ne interzice ori-ce viață națională românească, s'e s'erbăm cu toții, frați Români, cu atât mai v'rt-tos ziua istorică de 3/15 Maiu, în cel mai strălucit chip! Rugăm a ni-se trimite drept orientare, rapoarte exacte din toate părțile, despre s'erbarea acestei mărețe zile a poporului românesc!

VIEAȚA SOCIALĂ.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu.

Arangiază Sâmbătă în 16 l. c. st. n. sub conducerea dlui K. R. Banciu, teolog abs. român, o producțiune musicală-declamarică, în grădina „Hermann“, la care s'e invită cu tot respectul toți iubitorii de progres ai ace-stei reuniuni. Începutul la 8 ore seara. Prețul intrării: pentru domni 60 cr., pentru dame 40 cr., pentru familie 10 fl. 20 cr.

Programa:

1. „Marșul lui Mihail-Viteazul“, de Vist, executat de muzică.
2. „Deșteaptă-te Române“, cor mixt, de *.
3. „Nu mă abandona“, „S'erbă Bule-vardului“, de N. B., executate de muzică.
4. „Arădășul“, cor bărbătesc, de G. Tăut.
5. „Ochi albaștri“, de *., executată de muzică.
6. „In opresores“, poezie de G. Coșbuc, declamată de *.
7. „Pasere nevinovată“, de Dinicu, exec. de muzică.
8. „Cântec de primăvară“, cor mixt de C. G. Portu și Ambescu.
9. „Noi vrem pământ“, poezie de G. Coșbuc, declamată de dl H. Banciu.
10. „Hora Bucureștilor“, de Tachi, ex-cutată de muzică.
11. „S'erbă zătră zi de libertate“, de Flech-tenmacher, cor bărbătesc.
12. „Steaua lucitoare“, vals de Băr-sean, executat de muzică.

După producțiune vor urma jocurile naționale „Călușarii“ și „Bătuta“.

Fumatul înăuntru de orele 10 e oprit.

Din țeara Făgărașului.

Reprezentățiune teatrală... Petrecere — Excursiune.) Societatea „Progresul“ — mulțumită zelului desinteresat al președintelui Dr. I. Șenchea și concursului b'nevoitor al câtorva tineri diletanți români din Făgăraș — a dat în interesul seu moral și material o representa-țiune teatrală, împreună cu dans, în sala ho-telului „Lauritsch“.

Producțiunea s'a început la orele 8 seara. Sala era înțesată de lume, ce deosebite ro-mânească. S'au jucat piesele „Dupa teatru“ de Stefanelli și „Doi surzi“ de V. Ale-xandri.

Amendouă au succes peste așteptare. Toți diletanții și-au priceput foarte bine ro-lurile.

D-șoara Lența Florea a secerat aplause nesfîrșite prin modul natural, capti-vor, în care a predat atât „Doi surzi“, cât și cel al tinerei țerance Florica, de „Doi surzi“.

D-șoara Lența Florea, deosebită frum-oasă și de o voce foarte dragă și dulce, al cărei timbru argintiu exerciază un farmec neagrăit asupra ascultătorilor.

În numeroasele d-sale debuturi de di-letanță, cel dela petrecerea din urmă ocupă, cred, un loc de frunte.

Deasemenea și d-șoara Mița Bănuț a jucat cu deosebită pricepere atât rolul prin-cipal al Tinței, s'ierata soție a p'etrecătorului Mi-tică Bordean („Dupa teatru“), cât și al ca-prițioasei coconite Marghiolița („Doi surzi“), dovind destoinicie și istețime atât în pre-dare, cât și în prezentare.

Nu mai puțin reușit au debutat și do-mnișoarele V. Grama (Smaraș), nepoata coconului Sandu, în „Doi Surzi“ și V. Toma (coconita Marghiolița, din aceeași piesă).

La înălțimea rolului principal au fost și dl C. Grama, care a predat cu deosebit tal-ent rolul gravului president al Tinței, Mi-tică Bordean, și dl F. R. Șenchea, care în rolul lui Sandu boierul a jucat cu mult haz în pu-blic, dl C. Toma, care a jucat cu deosebit tal-ent rolul prostănatecului, și dl C. Boer, care a jucat cu deosebit tal-ent rolul prostănatecului („Doi Surzi“), totuși a dat frum-oase dovezi de pri-cepere artistică.

Atât diletanțele cât și diletanții au fost în mai multe rânduri rechemăți pe scenă și răsplățiți cu aplause deosebite, ear' domni-șoara L. Florea a primit și un frumos buchet.

Întreg publicul era încântat de succesul neașteptat, care este deosebit de mare parte stăruințelor și nepregetate ale zelosului domn Dr. I. Șenchea și ale amabilității și bunăvoinei d-șoarei Zinca Roman, care 6 săptămâni de-a lungul a dat local pentru pro-bele diletanților, în odăile d-sale.

După producțiune s'e început dansul prin o mulțime de jocuri naționale și viciole horă românească. Rînd pe rînd urmări apoi jocurile na-ționale și cele de salon, contribuind tot mai mult la animația și veselia celor de față.

remarcat o frumoasă cu-nună de în Făgăraș și câteva din giur; toate gingașe, toate simpatice și gentile. Amintesc îndeosebi pe amab. d-șoare: Letiția Popa-Radu, care în frumoasa ei haină rosa părea un gingaș bobocel de trandafir, Elena Pop, Lența Florea, Mița Bă-nuț, Victoria Grama, Marița Tincu, Victoria Toma, Lența Bunea, Rafira Vasu, d-șoarele Comaniciu, Iuliana Darvașiu (Recea), Victoria Boer și altele, pe cari le rog a m'e scusa, dacă în fuga penei nu-mi vin aminte.

Deasemenea și damele s'au prezentat într'un prețios număr.

Amintesc aci pe următoarele, pe cari 'mi-le-am putut nota în grabă: Zinca Ro-man, protop. Maria Dan, Elisabeta Dr. Pop, Eugenia Turcu, Luisa Dr. Șen-chea, Anna Popa-Radu, Elena Belle, Maria Florea, Maria C. Popp, Paulina Mețian, d-na Romonțian, d-na Dr. Comșa (Arpaș), Eugenia Recean (Re-cea), Ana Solomon, Hareți Șerban, Virginia Bunea, Lucreția Peciș a.

La producțiune și petrecere a asistat și dl deputat Nicolae Șerban, venit anume spre a sprigini și d-șoarele acțiuni ale „Progresului“.

E de observat însă, că din împregiu-rime au sosit puțini, dovind și astfel din nou condamnabila apatie în care lăncezesc... Așa s. p. din Nou-Roman, Cârța, Lisa, Șerăia, Viștea-de-sus n'a venit nimeni, ear' din Câr-țișoara numai, „ilustrul“ cioban George Cârțan.

Dansul a durat până în zorile zilei, când familiile împreună cu gingașele d-șoare se de-părtară spre casă, ducând cu sine cele mai dulci amintiri, ear' tinerii, veselnici și nelin-franți ca totdeauna, au împreunat o mică, dar strălucită comedie, „baterii“ de bere, de se-și meargă vestea...

Soarele era de o sulită pe cer, când se depărtară în s'fîrșit și tinerii pe la vetrele lor, plini de regret, că au trecut atât de iute vajnicele momente de petrecere și desfătare.

A doua zi după amiază la inițiativa dlui Dr. Șenchea, făcărăm împreună cu mai multe familii române din Făgăraș, o plăcută ex-cur-siunea la „Moara de hârtie“, poetica pădurece afară de oraș, și deși vremea ne-a fost dușmană, nelnetând a fi posomortă și a plânge din când în când, totuși ne petrecărăm de mi-nune plauă seara târziu.

Ascanio.

Mai nou.

Afacerea studenților ariaci din Viena.

Iscălitorii rezoluțiunilor luate de stu-denții ariaci din Viena în contra milleniu-lui au fost citaiți alaltăieri la rectorul uni-versității, care le-a pus în vedere rele-garea totală dela universitate în cas, că vor agita și mai departe împotriva statu-lui ungur. Asemenea au fost citaiți și la șeful de poliție. Cu privire la acestea primim puțin înainte de încheierea foii următoarea grea descifrată telegramă:

Viena, 13 Maiu n. c.

„Studențimea a răspuns rectorului și poliției pentru amenințarea mandatarilor ariaci naționali prin o imposantă de-monstrație în aula universității.

„Peste două mii de studenți au de-monstrat cu un splendid succes. Pedelul și servitorii au voit s'e prindă cu forța doi studenți, mulțimea însă n'a lăsat, is-bucnind în strigăte puternice de p'ereat millenul! Rectorul precum și poliția au fost fuierați“.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Belgrad, 12 Maiu n. (oficios). Mi-nistru-president Novaković a înaintat azi ambasadorului austro-ungar o notă, în care transferarea prefectului poliției Stefanović în ministerul de interne o califică drept degradare (!). Prin aceasta, din partea Serbiei afa-cerea se consideră ca isprăvită.

Sosiți în Sibiu.

În 13 Maiu n. 1896.

Hotel „Imperial Romanilor“ Alfred Eckardt, major-andior din Brașov. F. Davil, voiașor și O. Haupt, voiașor din Viena.

Hotel „Neurher“. Iakobich cu sora, major din Alba-Iulia. O. Herman, oficial de bancă din Viena. R. Frey, P. Monty și A. Boits, voiașori din Viena. P. Paul, proprietar din Zalatna. Dr. E. Csiky, advocat din Ghierghio-Sân-Micl'euș. I. Lasar din Ghierghio-Sân-Micl'euș. V. Giacomini din Toplița și V. Friedrich din Husușu, comercianți.

Hotel „Meltzer“. I. Gross, rezervat din Biertan. A. Roubicek, petrar din Bistrița. S. Pillner și H. Pillner, p'ivatere din România. I. Benes, oficial din Seghedin.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 11 Maiu n. 1896.

Săminte		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo	
			dela	până		dela	până
Grâu		77	6.80	6.90	78	6.85	7.00
Bântănesc nou		77	6.85	6.95	78	6.90	7.05
Grân de Tisa	"	77	6.80	6.90	78	6.85	7.00
Grâu „Pesta“	"	77	6.80	6.90	78	6.85	7.00
Grâu de Alba-Reg.	"	77	6.80	6.90	78	6.85	7.00
„ Bacica	"	77	6.90	7.00	78	6.95	7.10
Grâu ung. de Nord	"	77	—	—	78	—	—
Săminte, vechi ori noue		Sotul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.			
				dela	până		
Săcară			70—72	6.80	6.85		
Orz	de nutreț		60—62	4.50	4.70		
"	de vinar		62—64	5.10	5.70		
"	de bere		64—66	—	—		
Orz	hățăș		59—61	6.15	6.50		
Cucuruz (porumb)	de al. soia		75	4.00	4.05		
"			—	4.00	4.70		
Maia			—	5.25	5.50		
Hirică			—	—	6.89		
Marfă pe termin.	Grâu	Sept.-Oct.	per 100 chilogr.	6.87	6.89		
	"	Mar.-Apr.	—	—	—		
	Cucuruz	Maia-Iun.	—	3.92	3.98		
	"	Iulie-Aug.	—	4.10	4.12		
	Orz	Mar.-Apr.	—	6.38	6.40		
"	"	Oct.	—	—	—		
Produse diverse		Sotul		General			
				dela	până		
Prețurile în siglariș.	Săm. de trif.	Lucernă îngroșată		29.00	33.00		
	"	roșie		27.00	30.00		
	Oleu de rap.	radinat		52.50	58.00		
	Uns. de porc	dela Pesta		—	—		
	"	dela țeară		—	—		
	Elmină	sventată		60.00	61.00		
	"	afumată		—	—		
	Săa	—		18.25	18.50		
	Pruna	—		15.50	16.00		
	Liotar	slavon, nou		14.00	15.00		
"	bântănesc		—	—			
"	brută		—	—			
"	galbină străcurată		—	—			
"	de Rosenau		—	—			
"	Ceară	brut		—	—		
"	Spirit	Drojdișle de spirit		—	—		

primește și **execută solid, cu prețuri moderate tot felul de
luorări** din specialitatea sa.

Pentru „Institut Tipografic“ T. Liviu Albini sub sechestru: Iosif Marschall.